

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

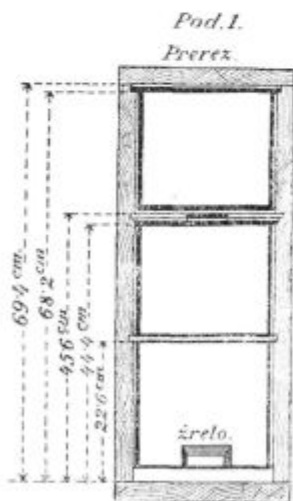
Št. 18. V Ljubljani, 30. septembra 1899. Leto XVI.

Obseg: Avstrijski panj — Krasen uspeh žveplanja tri. — Oddaja zmletih lanenih in kokosovih tropin po c. kr. kmetijski družbi kranjski — Gnoj in gnojenje. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva — Tržne cene. — Inserati.

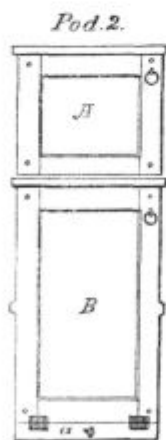
Avstrijski panj.

Dober panj je glavni pogoj in podlaga uspešnega čebelarstva. Panj, ki ima vse lastnosti dobrega čebelnega bivališča, mora:

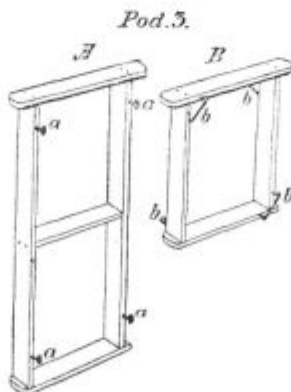
Izmed prav dobrih in v naši državi najbolj razširjenih panjev je avstrijski panj. Navadno je stoječ, s tremi vrstami satov, vendar se delajo po tej meri tudi ležeči, z eno vrsto satov, in taki z dvema vrstama. Notranja širokost je 25 cm, visokost 69.4 cm in globokost 40 cm, t. j. za 10 satov in okence. Satniki visijo v 6 mm globokih zarezah (podoba 40.) ter so zunaj merjeni 21.2 cm visoki in 23.8 cm široki. Zgornja

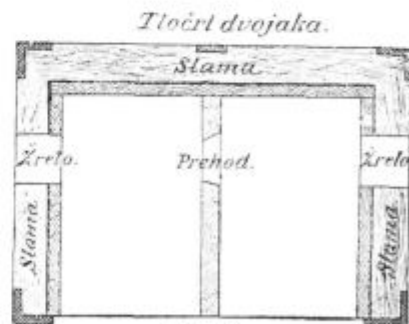
Podoba 40.

Podoba 41.

Podoba 42.

Podoba 43.

1.) varovati čebele vseh škodljivih vremenskih vplivov, pa tudi raznih sovražnikov in škodljivcev;

2.) biti pripraven, da čebelar svoja vsakovrstna čebelarstva opravila po mogočnosti lahko in v najhitrejšem času izvrši;

3.) mora biti ugoden in primeren čebelni naravi, njenemu življenju in razvitku.

ločka je 26 cm dolga ter sega v vsako zarezo 5 mm (podoba 42. A, B); spodnja ločka je dolga 25.8 cm ter moli na vsakem koncu za 5 mm čez stranski krak (ločko), da prostor vzdržuje nespremenljiv med satnikom in panjevo steno. Med zgornjim in spodnjim satnikom, kakor tudi med satniki in steno, potem vrh satnikov pod pokrovom mora biti povsod 6 mm prostora; ako je ta prostor večji, ga čebele zadelaajo z vernim satjem,

če je pa manjši, je to prav ugodno zavetišče večšam in črvom, ker čebele ne morejo do njih. Posamezni deli (ločke) satnikov so 2,5 cm široki in 6 mm debeli. Posebne važnosti je to, da so vsi satniki popolnoma enako veliki, kakor tudi da so vse ločke natančno enako debele in široke. Kdor tega ne upa doseči, je na boljsem, če ima panje z nepremakljivim delom.

V vsakem panju so štirje večji satniki, ki obsegajo obe vrsti in so torej 43 cm zunanje mere visoki (podoba 42. A). Na sredi so razdeljeni s povprečno ločko, da je satje v njih trdnjeje. Ti satniki so v vališču zato, da se zalega na nepretrganih satih spomladi hitreje množi in neomejeno razširja. Obesijo se na 2., 3., 4. in 5. mesto od prednje stene, t. j., najprej pride v vsako vrsto en kratek satnik v panj, potem štirje dolgi; potem šele po potrebi zopet kratkih, kolikor je ljudstvu potrebno.

Notranja visokost panja je razdeljena tako-le:

prazen prostor pod satniki tik ob dnu	2- cm
spodnji satnik	21,2 "
prostor med prvo in drugo vrsto	0,6 "
drugi satnik	21,2 "
prostor nad zgornjim satnikom	0,6 "
vodoravni predelal med vališčem in mediščem	1- "
prostor pod tretjim satnikom	1- "
tretji satnik (v medišču)	21,2 "
prostor nad tretjim satnikom in pokrovom	0,6 "

69,4 cm.

Ulice pod satjem so po 1 cm; sat z ulico vred potrebuje potemtakem 3,5 cm prostora. Da se ta razdalja vzdrži, imajo satniki na vseh štirih voglih žrebljičke (podoba 42. A a) ali kvačice (podoba 42. B b), ki molé toliko iz lesa, da merijo z ločko vred 3,5 cm. Žrebljički ali kvačice so ali vse na eni strani (podoba 42. A a) ali pa stoje križem (podoba 42. B b), t. j. zgoraj na desnem voglu spredaj, spodaj na desnem zadaj, zgoraj na levem zadaj, spodaj na levem spredaj. Sicer je to brez velikega pomena, ali se ta priprava naredi tako ali tako, vender, kakor kdo dela od začetka, tako naj ima pri vseh satnikih, drugače ne pridejo povsodi prav. Povdarjam pa še enkrat, da je natančnost pri satnikih glavni pogoj.

Predal, ki loči vališče od medišča, je 1 cm debel in ima v drugi tretjini panjeve globokosti 8 cm veliko, okroglo veho, ki je zaprta s primerno pilko ter služi

za pitanje in v dobri paši kot prehod čebelam v medišče. Razen tega je še tik ob prednji steni 12 cm dolga in 6 mm široka vеха, prelaz, ki se odpre spočetka, ko še čebele v medišču le kake 4 do 6 satov obsedajo, ali v manj dobrih letinah.

Da se prostor v panje more poljubno povečati ali zmanjšati, ima panj dvoje okenc, eno manjše za medišče in eno večje za vališče (podoba 41. A, B). Poslednje ima spodaj 3 cm visoko zaklopnico, katero odpremo spomladi, ko panj snazimo, ali če hočemo od spodaj krmiti. Okvirji za ti okenci so 3,5 cm široki in 1,4 cm debeli; šipa je pritrjena na notranji strani okvirja (ne na sredini okvirjeve debelosti), tako da na notranji strani šipa in okvir delata ravno ploščo; čebele bi sicer zadnji sat (pri oknu) naredile debelejši, ali bi na okno samo začele zidati še en sat. Razume so, da mora tudi okno imeti žrebljičke ali kvačice za potrebno oddaljenost (1 cm) od zadnjega sata.

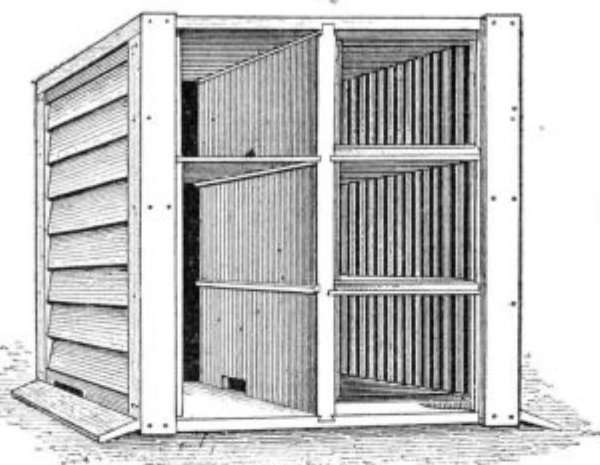
Tukaj popisani panj ima prostora za 22 malih satov in za 4 velike, torej za 30 malih. Kdor želi panj samo z dvema vrstama satov, naj ga naredi 47 cm globokega, torej v vsaki vrsti 14 satov. Tak panj ima premakljiv navpični predal, ki loči vališče od medišča. Predal ima tudi žrebljičke, da obdrži oddaljenost satnih ulic. Vališče je spredaj pri žrelu, medišče pa zadaj. Prehod v medišče se naredi tik ob dnu 1 cm visok po celi širokosti panja. Ta prehod je zato kaj pripraven, ker matica ne pride izlahka na dno panja ter tako — tudi brez maticne mreže — v najredkejšem slučaju zaide v medišče. S tem navpičnim predalom se lahko panj poljubno razdeli, vališče bolj ali manj omeji, kakor zahtevajo krajevene in pašne razmere.

Panj z eno vrsto satovja, t. j. ležeči, je na 12 satov dolg ter se odpira tudi odzgoraj, ker je odzadaj pretesen in za razna opravila, zlasti za pome-

tanje čebel s satovja, manjka prostora. Pokrov je počez razdeljen v dve polovici; prednja polovica ima veho, nad katero se v dobri paši naloži nastavek kot medišče, v katerem je 8 satov. Vender pa tak panj ni kaj posebnega, ker je majhen in se v njem težko zvršujejo razna opravila.

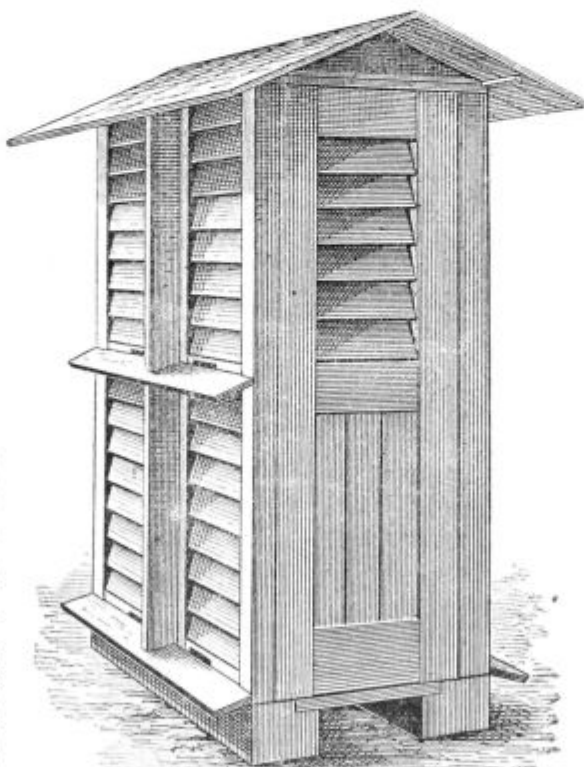
Žrelo je 8 cm široko, zunaj 1 cm visoko, znotraj je pa visoko 2 cm. Ako je panj odločen za čebelnjak, mora imeti žrelo v prednji steni, 2 cm visoko od dna,

Dvojak.

Pod 5.

Podoba 44.

Pod 6.

Podoba 45.

da se pozimi ne zamaši z mrtvimi čebelami. Narejen naj bo iz 3 cm debelih desek in pobarvan s karbolinjem; dobro je s karbolinjem pobarvati dno tudi od znotraj, da ga ne snedo črvi.

Če naj pa panj stoji na prostem, je bolje, žrelo narediti na strani, ker je potem satje obrnjeno proti žrelu, torej „mrzel izdelek“, kar je na vsak način čebelarjem ugodnejše kakor če je satovje k žrelu počez. Če je torej žrelo na strani, naj bode tik ob dnu, od prednje stene oddaljeno 8 cm in znotraj 2 cm visoko; ko bi bilo višje, bi satniki ob tem zadevali; tudi bi zapirali zraku prosti vhod skozi žrelo.

Velike vrednosti je za prezimovanje, kakor tudi pri deljenju in druženju čebel, ako se taki panji delajo tako, da se po dva skupaj držita, to so dvojaki (podoba 43., 44.) Pozimi se dvojce ljudstev na srednjo steno skupaj stisne ter se tako medsebojno grejeta in skupno gorkoto narejata.

Panji, ki so odmenjeni za prosto stališče, so narejeni iz 2 cm debelih desek, le srednja stena je 3 cm debela ter ima na obeh straneh zareze. Zunanje stene so obložene s slamo, ki je površ še pokrita s tankimi deščicami. Debelost take stene s slamo vred je 8—10 cm. Temu primerno morata biti tudi dno in pokrov toliko daljša, kolikor se naloži slame. To so potem panji, da si boljših ne moremo želeli. Najostrejšo zimo, kar najhujšo vročino čebele v takih panjih komaj čutijo. Vse priprave za prezimovanje, zunaj panja, obstojijo le v tem, da obsenčimo žrela ter še spodnjim, pri zemlji stoječim panjem pritrdimo kos matične mreže na žrelo, da miši ne morejo vanje.

Dvojaki se postavijo po dva ali po štirje drug vrh drugega, tako da se s prednjimi stenami krijejo (podoba 45.). V tem slučaju zadostuje, da so prednje, dotikajoče se stene le 1,5 cm debele, ker skupaj tiščeči se panji drug drugega varujejo mraza. Na tak paviljonček naredimo priično streho, in tako imamo nekaj lepega za domači vrt. Dveri se naredijo skupno za celo stran, t. j. za 4 panje, one lahko visijo v tečajih, še bolje pa je, da se le pristavijo ter se lahko na stran položijo, kadar imamo opraviti v panjih.

Omeniti moramo še, da ima srednja stena v dvojakih tik ob dnu 3 cm višoko in 8 cm široko vecho, in sicer 8 cm od prednje stene proti dverim. Ta vecha se dobro rabi pri deljenju in druženju čebel. Pomniti je treba, da se morajo deske za vse navpične stene obračati tako, da stoje pokoncu, t. j. da so lesne vitre navpične; deske za pokrov in dno se pa položijo od leve na desno, ne pa z vitrami od spredaj nazaj, ker se sicer po raznih vremenskih vplivih notranje razmerje panjev spreminja.

Iz dvojakov se dado še sestaviti razni večji paviljoni. Pri nas imamo že mnogo večjih in manjših paviljonov, ki se prav dobro sponašajo. Seveda so panji s takimi dvojnimi stenami dražji od drugih, vendar pa odpadejo stroški za čebelnjak; zraven tega so pa tudi mnogo lepši in čebelarjem ugodnejši, zlasti so pa žrela bolj razdeljena, da mlade matice redkeje zaidejo v tuje panje.

Končno priporočam vsem čč. udom in čitateljem, ki še nimajo avstrijskega panja, naj bi se ga poprijeli; naj bi se ta panj razširil tudi po Slovenskem. Veselilo bi me, ko bi mogel s temi vrsticami kaj storiti za slovensko čebelarstvo ter čitateljem tega lista koristiti. Želim s tem podati čebelarjem priložnost, da si za-

gotovijo pravi temelj uspešnega čebelarstva, ker je panj res dober.

J. Jurančič v „Slov. Čebelarju“.

Krasen uspeh žveplanja trt.

Iz domačih kmetijskih časnikov, posebno pa iz strokovnih vinarskih nemških, kakor iz „Weinlaube“ in „Weinzeitung“, vemo žalostno vest, da je v tem letu grozdna plesnoba ali glivica „oidium Tuckeri“ zelo po vseh vinorodnih deželah v prav veliki meri nastopila ter je povzročila veliko škodo.

To se je zgodilo tudi pri nas na Dolenjskem. Dosti vinogradov je, ki so ali čezinčez ali pa deloma tako bolni, da je grozdje popolnoma črno, razpoklo ter suho, tako da ne bode kaj trgati na takih mestih, dasi je grozdja dovolj. V nekterih vinogradih je pa grozdje le sivo in bolj drobnih jagod, toda vendar ne razpoklo. Najmanj je pa takih vinogradov, v katerih bi bilo grozdje popolnoma zdravo. Čezinčez ali pa le deloma tako bolni, da je grozdje v njih popolnoma črno, razpoklo ter suho, so tisti vinogradi, katerih posestniki niso čisto nič žveplali. Sivo, plesnivo, bolj drobnih, toda ne razpoklih ter suhih jagod je grozdje v vinogradih tistih posestnikov, ki so sicer žveplali, pa — prepozno. Tako grozdje ima namreč tisti, ki je šele takrat pričel žveplati, ko se je na jagodah že prikazala plesnoba, ne pa že koj na pomlad, koj takrat, ko so trte ozelenele.

Popolnoma zdravo je grozdje v vinogradih, v katerih se plesnoba sploh še prikazala ni; takih je pa, žal, kaj malo. Popolnoma zdravo je pa grozdje tudi v tistih vinogradih, v katerih se je bolezen preprečila s pravilnim žveplanjem, predno se je pokazala. No takih vinogradov je pa prilično še manj, skoraj nič. Vsekakor gre prištevati takim vinogradom oba vinograda kranjske kmetijske šole na Grmu, to je onega v Cerovcih pri Smoleni Vasi in pa na Trški Gori. Ker se je v teh dveh vinogradih že v preteklih letih pravilno žveplalo, in ravno tako letos, je grozdje, katerega je na cepljenih in tudi na necepljenih starih, od trtne uši še ne napadenih trtah z ozirom na vse letošnje nime prav obilo, popolnoma zdravo. Teško je najti plesnivo jagodo v tem ali onem vinogradu, kaj šele razpoklo ter posušeno. Le „grozdje svetega Martina“ (vipavski šmihelček), ki je zrastle šele potem, ko so na skrajšanih poganjkih napencev nastali novi poganjki ter nastavili zarod, le to je bolno; no, tega pa nihče ni žveplal. Komaj par korakov oddaljeni sosednji vinogradi, v katerih se ni nič ali pa le nepravilno žveplalo, so pa tako bolni, da jih je kar grdo videti.

In kakeršen je uspeh žveplanja v vinogradih kmetijske šole, tak bi bil gotovo tudi v vseh drugih, ako bi njih posestniki hoteli posnemati šolo, ako bi tudi oni trte tako žveplali, kakor se žveplajo v šolskih vinogradih. Tam žveplajo trte prvič takoj, ko so jim poganjki 6 do 10 centimetrov dolgi narastli, in kakor hitro se na teh zazna zarod. Prvikrat žveplajo s takoiimenovanimi žveplalnimi baklami ali pušicami, in to tako silno, da postanejo poganjki ter listi in zarodi na njih popolnoma rumeni. Vselej pa žveplajo trte popolnoma suhe, ne pa mokre od rose ali dežja. Drugič žveplajo trte že z mehi, in sicer prav pred cvetenjem, tretjič pa koj po odvetenju. Ako je potrebno, to je, ako se plesnoba pokaže še kje na kaki

jagodi, žveplajo še četrtič in, če treba, tudi petič! Izkratka, šolski vinšček ima po tretjem žveplanju, kadar hodi po vinogradu, vedno meh pod pazduho, in ako na kakem grozdu le količkaj plesnivo jagodo zapazi, jo koj popiše. In prav tako se mora postopati, sicer ni pričakovati zaželenega uspeha. Priprostem vinogradniku se pač dozdeva nekoliko čudno, proti boleznim nastopiti že prej, predno se na trti pokaže. Toda, ali ne postopamo prav tako proti peronospori, ali pa še celo proti rji na pšenici?

So nekteri, in, žal, ne le priprosti vinogradniki, ampak tudi že inteligentnejši možje, ki zato nočejo žveplati, ker pravijo, da potem vino po žveplu smrdi. To je resnica, da vino, oziroma mošt, smrdi po žveplu (pravzaprav po žveplenem vodiku), ako se je grozdje žveplalo šele kratko pred trgatvijo — ko tako nič več ne hasni — in še takrat presilno ter dež žvepla pred trgatvijo ni spral z grozdja. Ako se pa žvepla tako pravilno, kakor v vinogradih kmetijske šole na Grmu, potem ni sile, grozdje žveplati tako pozno, in žveplo ne pride v mošt, ker ga prej dež spere raz grozdje. Toda čeprav mošt diši, ali bolje rečeno smrdi po žveplenem vodiku, kaj pa to dé, saj se ta smrad na zelo priprost način lahko odpravi iz mošta, oziroma iz vina. Ta način obstoji v tem, da se popolnoma dokipel mošt kar najprej mogoče presname (pretoči), in sicer skozi bakren lij, ki pa ne sme biti pocinjen. Ta lij je treba med presnemanjem večkrat prav dobro izbrisati s čisto platneno ruto. Nekteri svetujejo, tak mošt, oziroma tako vino presneti v močno z žveplom zakajen sod ter to delo večkrat ponoviti, ako ne zadostuje enkrat. Ali čemu neki toliko sitnostij, če je priprost bakren lij še boljši. Ako kdo nima bakrenega lija, zadostuje lesen, v katerega se pa morajo dejati bakreni predmeti, kakor pokrivače ali rene, ki se med presnemanjem istotako večkrat obrišejo s čisto platneno ruto.

Ker bolezen, o kateri smo tu govorili, ne ugonoblja le grozdja, marveč uniči v par letih tudi trte, ako se proti njej ne rabi pravo sredstvo, bode pač potrebno, da se prihodnjo pomlad vsi vinogradniki lotijo pravičnega žveplanja trt. Na Štajerskem priporočajo nekteri škropljenje plesnivega grozdja z mrzlo vodo, drugi svetujejo prašenje grozdja s pepelom in neugašenim apnom; toda ta sredstva ne veljajo.

—c.

Oddaja zmletih lanenih in kokosovih tropin po c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Naša družba je že nekaj let sem sprejela med svoje naloge to, da svojim udom priskrbuje gospodarske potrebešine v zajamčeni kakovosti za tvorniško, oziroma za nižjo ceno ter je pri tem dosegla najlepše uspehe.

Družba je oddajala do sedaj razna semena, umetna gnojila, bakreno galico, žveplo, kmetijske stroje, in sedaj prične tudi priskrbovati močna krmila. Poskus se naredi najprvo z zmletimi lanenimi in kokosovimi tropinami.*

Da se je pričela družba zanimati tudi za močna krmila, ji je povod dejstvo, da se kaže z zboljšano živinorejo in s povzdigo mlekarstva večja potreba po močnih krmilih, izmed katerih pri nas z malo izjemo

*) Tropine so tisto, kar ostane pri stiskanju olja iz semena oljnatih rastlin. Na Gorenjskem imenujejo to reč »preše«, v Zagorju »kolač«, na Štajerskem »prge« in v Tuhijski dolini »krápine«.

rabimo le otrobe. Otrobi so pa dandanes precej dragi; dobri pristni so po 5 gld. 30 kr. do 5 gld. 60 kr. meterski stot. Visoka cena pri otrobih bi pa ne bila še tako hudo zlo, toda resnica je, da se pri nas prodaja največ ogerskih otrobov, ki večinoma niso pristni in imajo razne ničvredne primesi v sebi, zlasti zmlete riževe mekine. Taki otrobi največkrat niso niti 3 gld. vredni.

Izborno nadomestilo za otrobe je moka iz raznih tropin, najboljša pa iz lanenih in kokosovih. V krmilih je največ vredna dušikova snov, katero imenujemo beljakovino; od nje je zavisna tečnost in cena posameznih krmil.

Debeli, pristni pšenični otrobi imajo v sebi 13½ % beljakovin in 3½ % tolšče, zmlete lanene tropine 28½ % „ „ 10¾ % „ zmlete kokosove tropine 20 % „ „ 11 % „

Iz tega je razvidno, da so zmlete tropine več kakor še enkrat toliko vredne kakor otrobi; vrhu tega pa silno vplivajo na zdravje, hitro rast in debeljenje ter na mlečnost živine; poleg tega so pa več kot polovico cenejše. ½ kg zmletih tropin zaleže več kakor 1 kg otrobov, stane pa manj.

Družba bo počenši z mesecem oktobrom pričela oddajati imenovano moko, in sicer 100 kg lanenih tropin po 8 gld. 75 kr., 100 kg kokosovih tropin po 7 gld. 75 kr.

Lanene tropine so zlasti za mlado živino; pa so tudi sploh priporočene. Isto tako je s kokosovimi tropinami, ktere pa posebno vplivajo na mlečnost in na hitro pitanje prasičev.

Naročila sprejema družba že sedaj, in sicer le na cele vreče po 50 kg. Vreča je zastoj.

Gnoj in gnojenje.

(Dalje.)

XXIII.

Gnojenje zelenjadi.

Ker zeljna plemena (zelje, karvijol, ohrovt itd.) zahtevajo veliko dušika, se mora vrtni zemlji obilno gnojiti s hlevskim gnojem ali s stranišnikom. Ker v največ slučajih močno in obilno gnojenje ni mogoče vsako leto, zato je treba hlevskemu gnoju pridejati primerno množino umetnih gnojil. V hlevskem gnoju, v gnojnic ali v stranišnih odpadkih je premalo fosforove kisline in kalija, tako da je treba večidel gledati na to, da poleg gori omenjene gnojilne gnojimo tudi s fosforovo kislino in s kalijem. Če zelenjad več let gnojimo v vrtnih gredah, moramo vedno paziti na to, da gnojimo z močnimi umetnimi gnojili, da se vsled pogostega gnojenja gred ne kupičijo v zemlji one stranske sestavine, ki niso nič vredne, in se na ta način ne poslabša kakovost zemlje. Pri gnojenju naj se torej vzame 2½ q superfospata, 1½ q žvepleno-kislega kalija in 1 q žveplenokislega amonijaka.

XXIV.

Gnojenje vinski trti, hmelju in tobaku.

Vinska trta.

Že večkrat se je poskušalo, koliko in kakega gnoja potrebuje vinska trta, toda če izide teh poskusov kritično pregledamo, pridemo do zelo različnih zaključkov. To

je kaj lahko umevno, če se oziramo na različnost vrst vinske trte, na različne načine obdelovanja in na zemeljske razmere. Potreba gnojenja vinski trti se bode razlikovala po tem, če trta zahteva vse redilne snovi, ki jih potrebuje za svoj razvoj, ali pa samo ono množino, ki jo vinogradska zemlja izgubi vsled trgatve.

To dognati je pa težko tudi zaradi tega, ker je sestava mošta, reznice in mladik različna vsled različnosti trtnih vrst, in je različen tudi način gojitve, kakor tudi svet, na katerem vinska trta raste.

Gotovo bomo pravilno postopali, če smatramo za najmanjšo mero redilnih snovi, ki jih je treba vrniti vinogradski zemlji, ono množino redilnih snovi, ki se nahaja v pridelanem grozdju.

Recimo, da smo na 1 ha vinograda po dobri gnojitvi pridelali 50 hl mošta ali 7500 kg grozdja, tedaj smo vzeli zemlji približno 20 kg dušika, 9 kg fosforove kisline in 39 kg kalija, kar je treba na vsak način nadomestiti. Ako hočemo razen redilnih snovi v grozdju nadomestiti še one, kar jih je v lesu, v zelenih mladikah in v listju, tedaj potrebujemo, če smo pridelali 75 q grozdja na 1 ha, 140 kg dušika, 50 kg fosforove kisline in 130 kg kalija.

Vzemimo, da na 1 ha vsaka štiri leta pognojimo s 400 q hlevskega gnoja, tedaj se — ako vštujemo 10 kg dušika, ki približno na leto pride iz zraka v zemljo — od gnojitve na leto in hektar približno porabi 60 kg dušika, 25 kg fosforove kisline in 60 kg kalija. Celo pri tako obilnem gnojenju je torej treba vsako leto z umetnimi gnojili nadomestiti 80 kg dušika, 25 kg fosforove kisline in 70 kg kalija.

Na vsako posamezno trto dodamo torej k hlevskemu gnoju še 8 gr dušika, 3 gr fosforove kisline in 7 gr kalija.

Glavni gnoj za vinske trte mora biti vedno hlevski gnoj, ker umetni gnoj zemlje ne izboljšuje tako, da bi mogle v nji uspevati vse rastline; pač pa hlevski gnoj. Umetni gnoj je treba v prvi vrsti rabiti takrat, kadar se gre za to, da se zemlji pomnože redilne snovi, ne pa, da se izboljša. Če vedno rabimo samo umetna gnojila, dobi zemlja tako trdo skorjo, da jo je težko obdelovati.

Gnojenje z zelenjem, to je posevanje detelje in grašice v vinogradsko zemljo, se ni sponeslo, ker te rastline potrebujejo veliko kalija in fosforove kisline ter vsled tega ovirajo razvoj vinske trte. Bolje bi že bilo, če bi v bližini vinogradov ležeče njive posejati s takimi rastlinami in bi jih potem pokosili in podkopali v vinograd.

Zelo dobro se je sponeslo, če so vsaki gnojitvi s hlevskim gnojem, ponavljajoči se vsaka 4 leta (400 q na 1 ha), dodali 8 do 10 q Tomasove žlindre ali 6 do 8 q kostne moke (22 %) za štiri leta, 4 q žveplenokislega kalija na dve leti in 4 q žveplenokislega amonijaka vsako leto. Žveplenokisl amonijak se lahko nadomesti z 12 q zmlete krvi na 2 leti.

Za težko zemljo se namestu Tomasove žlindre lahko vzame 1 do 1½ q superfosfata poleg 2 q žveplenokislega kalija in 4 q žveplenokislega amonijaka vsako leto.

Z omenjenimi gnojili naj se gnoji jeseni pri okopavanju ali pa zgodaj spomladi. V ta namen se umetna gnojila dobro zmešajo s suho zemljo, z mešancem, s šotnim drobom, in nato se zmes raztrese med posamezne trte in podkoplje.

Tropine, ki preostajajo pri izdelovanju sadnega

in grozdnega vina, se dandanašnji navadno odstranijo, najraje vržejo v bližnji jarek ali potok. Jabolčne tropine se ne morejo vse porabiti za živinsko krmo, ker se ne morejo hraniti dolgo časa, tako da bi bila torej poraba tropin za gnoj najprilnejša in najprimernejša.

Seveda se kisle tropine ne smejo kar tako porabiti za gnoj, na pr. na travnikih, ker bi v njih nahajajoča se kislina uničila travo. Kislina se mora uničiti s tem, da se tropine razprostro po tleh, se pokrijejo z zemljo in polijejo z gnojnico. Amonijak, ki je v gnojnici, in ogljikovokisl amonijak oslabita namreč kislinski učinek tropin. Tropine se lahko potresejo tudi po gnojišču in se potem polijejo z gnojnico.

S pomočjo preiskav o sestavi močno iztisnjenih jabolčnih tropin smo dognali, kolikšna je množina štirih glavnih redilnih snovi, in iz teh lahko določimo njihovo gnojilno vrednost.

V 100 delih je:

	vode	suhe snovi	dušika	kalija	apna	fosforove kisline
v svežih jabolčnih tropinah	54	46	0.45	0.26	0.22	0.15
v suhih jabolčnih tropinah	—	—	1.0	0.57	0.49	0.33
v suhih vinskih tropinah	—	—	1.85	1.68	—	0.75

Iz teh števil se da izračunati gnojilna vrednost 100 kg svežih jabolčnih tropin s 35 krajcarji, v suhih jabolčnih tropinah z 78 krajcarji in v suhih vinskih tropinah s 158 krajcarji.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 120. Kako naj odpravim bradavice kravi, ki jih ima vse polno po vsem vimeu? (J H v Z)

Odgovor: Bradavice ločimo v dve vrsti, in sicer v take, ki vise na peclju, in v take, ki sede na koži s široko podstavo. Prve je najlažje pregnati s tem, da se z močno nitko dobro podvežejo in zadrignejo, vsled česar potem same kmalu odpadejo. Najbolje je v to svrhu vzeti posmoljeno nit, kakeršno rabijo črevljarji. — Druge vrste bradavice je že težje pregnati, a najpriprotejšje sredstvo je, žgati jih z močno solitrovo kislino. V to svrhu se dan za dnevom bradavica maže s to kislino, in sicer pazljivo, da ne pride kaka kaplja na kožo poleg, ker je kislina zelo jedka in vse sežge. Mazalec naj seveda pazi tudi na-se in na svojo obleko. Ko se je mazanje ponovilo par dnij, skusite potem vsak dan, predno vnovič mažete, z nožem ali z nohtom odluščiti vse tisto, kar gre rado proč. Najhitreje seveda more bradavice odpraviti živinozdravnik, ki s sredstvi, ktera so mu na razpolaganje, more to zvršiti najboljše in v najkrajšem času.

Vprašanje 121. Napravil sem iz cementa dve novi kadi za kisanje zelja in gojenje češpelj. Eno teh kadij sem sedaj napolnil s češpljami, ki že precej dobro vro. Ljudje pa pravijo, da se češplje v zidanih kadeh ne bodo dobro zgodile, ker je s cementom zidana kad premrzla. Ali naj češplje preložim iz zidane kadi v leseno? (J. J. v O)

Odgovor: Češplje lahko mirno pustite naprej goditi se v cementni kadi, ker je razlika v toplini med leseno in zidano kadjo zelo majhna. Res je les gorkejši kakor zid, a na drugi strani pa zopet lesena kad več toplote odda na zunanjih stenah kakor pa zidana.

Vprašanje 122. Pri nas trdijo, da je škodljivo, konjem dajati sol, češ da potem dobe krhka kopita, katerih se podkve slabo drže. Ali je to res? (Fr. Š. v S. B.)

Odgovor: Sol ni nobeni živali škodljiva, temveč celo potrebna, a v veliki meri povžita je pa škodljiva in deluje kakor strup. Konj je izmed naših domačih živalij najmanj potreben soli, a vendar mu prav dobro dá na dan 40—50 gr, in to tembolj, čim več rezanice se mu poklada. Sol, povžita v primerni meri, oživi celo prebavljanje in pretvarjanje v životu, naredi ga zdravejšega in tudi kopita mu hitreje rastejo. Hitro rastoča kopita pa postanejo prav lahko krhka, če se ne da konjem pravih staj v hlevu in če se kopita pravilno ne oskrbujejo. Sol torej konjem ni škodljiva, ona more pospešiti rast kopit, krhka kopita pa naredi le slabo oskrbovanje, nikdar pa ne sol.

Vprašanje 123. Ali ima slama semenske detelje in pa deteljne pleva kaj redilne vrednosti? Pri nas s tako deteljo nastiljajo. Ali ne bi bilo bolje pokrmiti jo? (Fr. Š. v S. B.)

Odgovor: Slama semenske detelje ima v sebi zelo veliko redilnih snovi, kakor slama, a ker so bilke zelo olesenele, je težje prebavna kakor na pr. ovsena slama. Če se deteljna slama razreže in popari, je pa najmanj toliko vredna krma kakor vsaka druga slama.

Vprašanje 124. Včasih škropimo trte, ko je vetrovno in zgodi se, da škropimo listje na spodnji strani. Je li to vse eno? (Č. v Š.)

Odgovor: To ni vse eno. Škropljenje je sploh le tedaj uspešno, če se izvrši pravočasno, t. j. predno nastopi peronospora. Peronospora se mora torej zatreti v kali. Pričetek peronospor je pa na gorenji strani listja, kjer gliviški tros (konide) prične kaliti. Iz tega sledi, da je listje škropiti po gorenji strani.

Vprašanje 125. Pri nas sadimo zelje in vrzote na posebne njive, ter opazujemo, da se v štorih zarede črvi, vsled katerih zelje usahneva. Mogoče je napačno, da pustimo obrezane štorje na njivi ter jih spomladi podorjemo. Kteri mrčes je to in kako se da zatreti? (Č. v Š.)

Odgovor: Črvi v štorih Vašega zelja so ličinke treh posebnih vrst rilčkarjev. Glavno sredstvo, ta mrčes zatirati, je pobiranje vseh usahljenih rastlin ter jeseni pobiranje in požiganje ostalih štorov, ker te na njivi pustiti in podorati se pravi škodljivca razmnoževati.

Vprašanje 126. Pri nas zrelemu grozdju silno škodujejo ose. Kako naj jih zatiramo? (Č. v Š.)

Odgovor: Ose se najbolje zatrejo, če se njih gnezda uničijo z vsem vred. Gnezda ni težko najti, če se sledi letajočim osam. Gnezda so večinoma v zemlji, in kjer so najde luknja, se dene zvečer nanjo patrona smodnika, ki se prižge, in zračni pritisk ugonobi vso zalego. — Ose love tudi na ta način, da obesijo na trte semtertja steklenice, ki so znotraj namazane s strdjo. Strd ose privabi, a te se na lepljivi strdi vjamejo, da jih je lahko pokončati.

Vprašanje 127. Kupil sem sode od špirta, ki so znotraj posmoljeni. Ali naj iz takih sodov poprej odpravim smolo, predno jih rabim za mošt? (T. G. v L.)

Odgovor: Ne, tega ni treba, ker je smola neraztopljiva v moštu ter mu zato ne da nobenega okusa, naredi pa sode trpežnejše.

Vprašanje 128. Meni dela jazbec veliko škodo, a lovec mi pravi, da ga moram sam preganjati, toda ne s psom. Ali

je najemnik lova dolžan povrniti škodo, ki jo dela jazbec? (J. H. v S.)

Odgovor: Jazbec je sicer lovska žival, a ne uživa nobenega varstva, zato najemnik ni dolžan povrniti škodo, katero naredi jazbec.

Gospodarske novice.

* **Nadaljevanje občnega zbora za l. 1898.** bo v četrtek, 26. oktobra t. l. dopoldne ob 1/2 9. uri v Sokolski dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani po sporedu, ki je objavljen med uradnimi vestmi te številke.

* **Premovanja govedi** bodo: 16. oktobra v Novem Mestu, 18. oktobra v Logatcu in 19. oktobra v Lescah. Program teh premovanj je priobčen v današnji številki.

* **Oddaja sivih, oziroma pšeničnobarvenih bikov,** nakupljenih z državno podporo, se bo vršila prihodnji mesec. Prošnje je vložiti v zmislu razglasa, ki je prijavljen med uradnimi vestmi te številke.

* **Konjska dirka v Šentjerneju** se letos radi dežja ni mogla vršiti in se bodo premije, kakor v enakem slučaju pred dvema letoma, porabile prihodnje leto.

* **Močna krmila,** in sicer zmlate lanene in kokosove tropine bode naša družba pričela oddajati sedaj jeseni, ko je vreme postalo zopet hladno. Opozarjamo na dotični spis v današnjem „Kmetovalcu“, ktereга smo ponatisnili iz letošnje 7. številke z dne 15. aprila.

* **Naročnikom** umetnih gnojil naznanjamo, da so vsled povodnij v planinskih deželah železniške zveze pretrgane za več tednov, in vsled tega pride kajnit v Ljubljano še le meseca oktobra. Ker družbini mogoče čakati na kajnit in kalijevo sol, bo tedaj razposlala Tomasovo žlindro in druga gnojila, imenovani gnojili pa precej ob dohodu.

* **Premovanje konj** za l. 1899. se je vršilo meseca avgusta in septembra. V nastopnih vrstah priobčujemo imena odlikovancev.

Pri premovanju z deželnimi darili v Bohinjski Bistrici 31. dne avgusta so dobili: Prvo darilo v znesku 25 gld. Martin Rozman iz Bitenja, drugo darilo 20 gld. Josipina Stare iz Nomena, potem Ivana Bricej iz Češnjice, Ivana Korošec iz Češnjice in Matija Sušnik iz Nomena po 15 gld. Nadalje Lovrenc Vojvoda iz Bohinjske Bistrice, Martin Dobravec iz Češnjice, Tomaž Švab iz Laz, Ivan Urančič iz Laškega Rovta in Valentin Sodja iz Jereke po 10 gld.

Pri premovanju v Lescah 1. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Lovrenc Vojvoda iz Bohinjske Bistrice 35 gld., Ivan Avsenek od Sv. Lucije 20 gld., Jakob Ferjan iz Jesenic, Ivan Cotelj iz Zgošče in Ivan Mihelič iz Noš vsak 15 gld., Josip Kolman iz Zapuž in Ivan Orevec iz Zatrnika vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Valand iz Hlebov 25 gld., Valentin Šimnovec z Bohinjske Bele 20 gld., Anton Prešeren z Brega 15 gld., Josip Dolar iz Vrbe in Anton Zupan iz Zasipa vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Rogač iz Zgornje Lipnice in Ivan Dežman iz Ribnega vsak 10 gld., František Kosel iz Smokuča, Alojzij Rozman iz Zgornjega Otoka in Andrej Ažman iz Hraš vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kranju 2. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Simon Jereb iz Brnika 35 gld., Ivan Mrkun iz Bašja 20 gld., Josip Primožič iz Pristave, Jakob Primožič od Sv. Katarine in Luka Gros iz Srednje Vasi vsak 15 gld., František Jerala iz Hraš

in Aleš Kekalj iz Letenc vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Lovrenc Kodran iz Strazišča 25 gld., Boštjan Meglič od Sv. Ane 20 gld., Ivan Barle iz Grada 15 gld., Josip Zevnik iz Dvorij in Matija Barle iz Luže vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Andrej Lombar iz Viševka in Frančišek Brešar iz Čirčič vsak 10 gld., Valentin Jenko iz Jame, Šimen Jereb z Brnika in Anton Porenta iz Strazišča vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Kamniku 4. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Jakob Skok iz Pristave 35 gld., Anton Črnivec iz Potoka 20 gld., Andrej Gubanec iz Polja, Ivan Drešar iz Kaple Vasi in Ivan Sršen iz Suhadol vsak 15 gld., Ivan Jaševac iz Volčjega Potoka in Ivan Plehuta iz Lahovč vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Logar iz Vodice 25 gld., Jakob Skok iz Pristave 20 gld., Frančišek Kadunc iz Krašnje 15 gld., Frančišek Vrhovnik iz Mengša in Mihael Bohinjec iz Zaloga vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Rebolka iz Goričan in Ivan Debevec iz Polja vsak 10 gld., Frančišek Špenko iz Vodice, Frančišek Škofic iz Imovice in Ivan Slevac iz Preserij vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju na Vrhniki 5. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Josip Pršin iz Prevolj 35 gld., Tomaž Japelj iz Bevk 20 gld., Frančišek Ogrin z Vrhnike, Ivan Novak iz Sinje gorice in Martin Pirc iz Matene vsak 15 gld., Ivan Marinko iz Vnanjih Goric in Ivan Seliškar iz Lukovca vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Marinko iz Vnanjih Goric 25 gld., Ivan Škof iz Zaklanca 20 gld., Martin Ogrin iz Stare Vrhnike 15 gld., Anton Svat iz Rakeka in Jernej Jeraj iz Sinje Gorice vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Mihael Šemerl iz Sinje Gorice in Frančišek Mrak iz Plešivice vsak 10 gld., Valentin Samotorčan iz Loga, Ivan Jeraj iz Sinje Gorice in Anton Svat iz Rakeka vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Ribnici 7. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Prijatelj iz Gorenje Vasi 35 gld., Ivan Fajdiga iz Sodražice 20 gld., Ivan Levstek iz Bukovice in Anton Grebenec iz Grebena vsak 15 gld., Matija Gruden iz Vinc srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Matija Hönigman iz Globodola 25 gld., Josip Samida iz Male Gore 20 gld., Jurij Mihič iz Skalovja 15 gld., Alojzij Tomec iz Slovenske Vasi srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Bernard Kovačič iz Sodražice in Ivan Rus iz Ribnice vsak 10 gld., Ivan Bregar iz Ribnice, Ivan Levstek iz Bukovice, Jurij Hutter iz Zelenj, Jakob Češarek in Dolenje Vasi in Jurij Poje iz Zajčjega Vrha vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Trebnjem 15. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Razdrh iz Temenice 35 gld., Frančišek Zadel iz Št. Vida 20 gld., Ivan Smolič iz Skuče in Ignacij Vojsčak iz Skuče vsak 15 gld., Frančišek Grabnar iz Velikega Gabra in Ivan Vehovec iz Žužembrega vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ignacij Prosenik iz Pekla 25 gld.; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Ivan Cetjen iz Cerovca 20 gld., Ivan Vehovec iz Žužembrega 15 gld., Anton Zupančič iz Dolenje Vasi in Anton Bizjak iz Skovca vsak 10 gld., Matija Šalehar iz Blata, Ivan Ferlič iz Novega Mesta, Jakob Škrlič iz Žužembrega, Mihael Tavčar iz Žužembrega in Frančišek Grabnar iz Velikega Gabra vsak srebrno svetinjo.

Pri premovanju v Št. Jarneju 16. dne septembra so dobili: a) za kobile z žrebetom posestniki: Frančišek Gorenjec iz Malene 35 gld., Martin Rabzelj iz

Št. Jakoba 20 gld., Josip Bučar iz Ostroga, Ivan Vrtačič iz Pristave in Ivan Gorenjec iz Vrha vsak 15 gld., Josip Globevnik iz Škocijana in Frančišek Turk iz Ostroga vsak srebrno svetinjo; b) za mlade ubrejene kobile posestniki: Ivan Vrtačič iz Pristave 25 gld., Ivan Stroj in Alojzij Banič iz Ostroga 20 gld., Matija Kerin iz Loke in Alojzij Banič iz Smednika vsak 15 gld., Ivan Kerin iz Sv. Križa in Marija Tavčar iz Št. Jarneja vsak srebrno svetinjo; c) za eno- in dveletne žrebice posestniki: Josip Čudovan iz Čadražev 15 gld., Anton Barborič iz Čadražev, Frančišek Rabzelj iz Sv. Jakoba in Frančišek Turk iz Ostroga vsak 10 gld., Anton Stravs iz Kostanjevice, Peter Kerhin iz Gradišča in Andrej Colarič iz Slinove vsak srebrno svetinjo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora 21. dne septembra 1899.

Seja je predsedoval družbeni predsednik gosp. ces. svetnik Ivan Murnik, navzoči so pa bili: podpredsednik gosp. ravnatelj Povše in odborniki gg: baron Lazarini, Lenarčič, Rohrmann, Šiška, Witschl, Žirovnik in ravnatelj Pirc.

Glavni odbor je določil nadaljevanje občnega zbora za l. 1899. na dan 26. oktobra t. l. ter je storil v to svrhu potrebne ukrepe.

Za premovanje govedi to jesen so se določili kraji, dnevi in premovalne komisije.

Z ozirom na tajnikovo poročilo se je sklenilo, prositi povišanje podpore za družbeno gospodinjstvo šolo.

Vsled došle prošnje za namestitev kot asistent na družbenem kemijskem preskušališču je odbor sklenil stopiti v dogovor s merodanjimi krogi, a prosilcu sporočiti, da za sedaj ni v stanu ukreniti kaj definitivnega. — Ob enem je odbor rešil še druge zadeve, ki so v zvezi s tem preskušališčem.

Udovi po inženjerju Pouru, ki je mnogo storil v prid kranjskega kmetijstva, je odbor ukrenil vsled njene prošnje nakloniti enkratno podporo.

Odbor je ukrenil storiti primerne korake proti novemu oger-skemu zakonu glede naklade na alkohol, ki znači nekako premijo za izdelovalce petijota, ki izvažajo tako blago v Avstrijo.

Vsled pozne ure se je seja zaključila in nadaljevanje preneslo na 12. dan oktobra.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

k

nadaljevanju rednega občnega zbora

za leto 1898,

ki bo v četrtek, 26. dne oktobra 1899. l. ob 1/2 9. uri dopoldne v telovadni dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani.

S P O R E D :

Nadaljevanje dnevnega reda prekinjenega občnega zbora s 13. dne julija t. l. in sicer:

4.) 5.) in 6.) Volitev družbenega podpredsednika za prihodnje triletno dobo; — volitev osmih odbornikov namesto po družbenih pravilih izstopivših gospodov grofa A. Barbota, grajščaka v Rakovniku, O. pl. Detele, deželnega glavarja in grajščaka, V. Golla, c. kr. višjega gozdarskega svetnika, Iv. Lenarčiča, posestnika in deželnega poslanca na Vrhniki, Fr. Witschla, deželnega stavbenega svetnika, dr. M. pl. Wurzbacha, odvetnika, J. Žirovnika, uadučitelja v Šentvidu in namestu umrlega gospoda A. Folakovskega, c. kr. veterinarskega koncipista; — volitev dveh računskih preglednikov za triletno dobo, namesto po pravilih odstopivših gospodov Karola Žagarja, deželnega blagajnika, in Frančiška Trillerja, kontrolorja deželne bolnice. *)

- 7.) Poročila in predlogi odborovi.
 8.) Poročila in predlogi podružnic.
 9.) Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1899.

Ivan Murnik,
predsednik.

Gustav Piro,
ravnatelj.

*) Opomnja: Da se prihrani čas in vzdrži potreben red pri volitvi, se bo vršila volitev podpredsednika, odbornikov in računskih preglednikov skupno, in sicer le z uradno glasovno golič, katero bo dobil vsak udeleženec občnega zbora z legitimacijo vred pri vstopu v dvorano. Neudom vstop v dvorano ni dovoljen.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenih bikov murbodenske (sive) pasme, kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca oktobra s podporo, katero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov murbodenske (sive) pasme.

Te biki bodo odbor oddajal na podlagi došlih prošelj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih,

Prošnje je treba vložiti do

do 15. dne meseca oktobra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika sprejeti o pravem času na oni bližnji postaji, ktera bo določena, in sicer tistega bika, katerega določi odbor;

2.) da pošlje na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen, 10 gld., kateri zopadejo, če potem ne sprejme odkazanega mu bika;

3.) da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, katere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 10 gld., in

4.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže imeti prejetega bika dve leti za plemo in, če ga iz katerekoli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo imeli prejetega bika čez 2 leti za plemo, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

V Ljubljani, 30. dne septembra 1899.

Program delitve premij za govejo živino, ki bo

v ponedeljek 16. dne oktobra t. l. v Novem Mestu za okrajno glavarstvo novomeško, v sredo 18. dne oktobra t. l. v Logatcu za okrajno glavarstvo logaško in v četrtek 19. dne oktobra t. l. v Lescahu za okrajno glavarstvo radovljiško.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo in slavni deželni odbor kranjski sta na predlog c. kr. kmetijske družbe kranjske blagovolila dovoliti, da se napravijo gorenje delitve premij za govejo živino, ter sta v ta namen dovolila potreben denar.

Namen razstavam in delitvi premij je:

- a) Da se živinorejci teh okrajev s primerjanjem goved vzpodbudijo za napredek živinoreje in se o nji pouče,
 b) da se razvidi uspeh, ki se je zlasti z deželno in z državno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine.

1.) Pravico do premij imajo vsi živinorejci imenovanih okrajnih glavarstev.

2.) Do 10. ure dopoldne mora vsa živina biti na mestu razstave, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave, za ograjo privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali dekle, ki jej streže.

3.) Da živina more postati deležna premije, mora najmanj že pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričalom svojega županstva.

4.) Može, kateri bodo sodili o premovanju živine, se izbero po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva za kmetijstvo in se morajo ravnati po predpisih, za to določenih.

5.) Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da spoštuje vse, kar velevali imenovani ministerski predpisnik, ter da obdarovano govedo najmanj eno leto održi za plemo.

6.) V razstavo se pripuščajo:

junci, ki so $\frac{1}{2}$ do 3 leta stari,

breje telice, ki so najmanj 2 leti stare,

molzne krave, ki so imele eno, dve, tri, štiri ali k večjemu 5 telet

Goved sme biti izvirnega marijinodvorskega, murškega, belansko-pingavskega plemena in pa domača živina, mešana z zgoraj imenovanimi 3 rodovi ali pa tudi z drugimi žlahtnimi rodovi, ali pa tudi čisto domača živina.

7.) Za lepo živino so določene naslednje premije:

I. Za biki 8 premij, in sicer ena 25, dve po 15 in pet po 10 gld.

II. Za krave 6 premij, in sicer ena 20, ena 15 in štiri po 10 gld.

III. Za breje telice 6 premij, in sicer ena 20, ena 15 in štiri po 10 gld.

Opomnja: Ob priliki tega premoriranja bo slavni deželni odbor kranjski po svojem zastopniku nakupoval za plemo sposobne čistokrvne biki pingavske (cikaste) ter murbodenske ali muricodolske (sive) pasme. Kupovali se bodo $1\frac{1}{2}$ do 2 leti stari biki.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 30. dne septembra 1899.

Ivan Murnik s. r.,
predsednik.

Gustav Piro s. r.,
ravnatelj.

Listnica uredništva.

J. K. v Z. Vsak otrok ima pravico do postavnega deleža, od katerega ga morejo stariši izključiti le v posebnih slučajih, ki so v zakonu zaznamovani. — Potom deželnega odbora se more župan prisiliti, da položi račun za vsa leta.

A. D. v A. Mi nimamo z asbestovimi filtri nobenih izkušenj, a po strokovnih listih se v obče zelo hvalijo.

A. K. na B. Vprašajte agrarskega komisarja ali pa vodjo zemljiških knjig; eden teh dveh Vam bo že vedel pravo povedati.

J. O. v D. Z. Detelja drugo leto i tako pogine, če zadnjo pokosite ali ne. Če je je toliko, da se izplača pokositi jo, potem je to bolje storiti, ker kot krma verder nekaj zaleže.

A. P. v P. Davek in deželna naklada od opojnih pijač se plačata od vsebine cele posode in je popolnoma naravno in sploh izključeno, da bi se pobiralec deželne naklade oziral na množino, ki se posuši.

A. K. na P. Da usnje ne poka, naj se maže z nesoljeno mastjo, najbolj s tako, ki ne postane žaltava, na pr. z vazelino. — Vrtnic niste prav okulirali, zato se Vam niso prijele. Popisali smo že večkrat, kako se okulira. — Če je buča na spodnji čelusti Vašega junca, vroča, boleča in nepremakljiva, je to mramor, ki ga more zdraviti le živinozdravnik. — Požiganje trave okoli grmovja more biti slednjemu škodljivo, travi pa ne, ker je nastali pepel dober gnoj. — Glede obrastka morate vprašati živinozdravnika. — Otavič je manj vreden kakor otava. — Ravnokar ubrejeno kravo je dobro politi z vodo, da ne vrže plemena iz sebe; tudi drgnjenje po hrbtu je dobro sredstvo; rep prebadati je pa neumno in je nepotrebno trpinčenje.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 18. V Ljubljani, 30. septembra 1899. Leto XVI.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 27. septembra 1899. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 50.— kr. do gld. 50.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 55.— kr. do gld. 60.— kr.; gorenjska repa gld. 30.—35 kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 11.— kr.; konopno seme gld. 14.— kr. do gld. 14-25 kr.; kuminovo seme gld. 26.— kr. do gld. 26.50 kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 9.30 kr.; rudeči Hrvat gld. 8.50 kr.; prepeličar (koks) gld. 10.50 kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistene bлага, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. —.— kr. do gld. —.— kr. brez dima sušene gld. —.— kr. do gld. —.— kr.

Orehi domači: gld. —.— kr. do gld. —.— kr.

Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.50 kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 30.— kr. do gld. 32.— kr.

Kože. Goveje, težke nad 40 kg po gld. 36.— kr. do gld. 40.— kr.

težke od 30 do 40 kg " " " " 32.— " "

lahke " " " " 30.— " " " 32.— " "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 50 kr za kg.

Kozličeve kože po gld. — 85 kr. do gld. — 90 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 29 kr. za kg.

Druge vrste 15 do 20 " " "

Kože lisic po gld. 3.— do 4.— za par.

" kun " " 12.— " 13.—

" dihurjev " " 2.— " 3.—

" vidr " " 12.— " 13.—

Kože zajcev po gld. 10.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 27. septembra 1899. Pšenica gld. 9.18 kr., rž gld. 7.10 kr., ječmen gld. 6.20 kr., oves gld. 6.— kr., ajda gld. 8.— kr., proso gld. 8.50 kr., tursica gld. 6.— kr., leča gld. 10.50 kr., grah gld. 9.50 kr., fižol gld. 9.50 kr., seno gld. 1.80 kr., slama gld. —.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 27. septembra 1899. Pšenica gld. 8.50 kr., rž gld. 7.15 kr., ječmen gld. 5.55 kr., oves gld. 5.70 kr., tursica gld. 5.30 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Kdor ima naprodaj, oziroma prodaja kranjskih in štajerskih (58—3)

deželnih pridelkov

blagovoli naznaniti Edvardu Maurihu v Trstu, ulica Via Molin a Vento št. 1.

60.000

na suho cepljenih, popolaoma zaraščenih in dobro okoreninjenih

trt

raznih dobrih vrst, oddam jeseni tekočega, odnosno spomladi prihodnjega leta iz svoje trunice v Krškem (pošta in postaja Videm-Krško, Kranjsko.)

Vrste za bele vina: Ital. rizling, kraljevina, beli burgundec, zlahtnina (španjol) bela in rudeča, veltlinec, moslavina, silvanec, plavec, grganja ter nekaj traminca in rulaneca.

Vrste za črna vina: Portugalka, modra frankinja, istrski refosk, žametasta črnina (kavščina), ter tirolske vrste: negrara in teroldigo; dalje nekaj črnega burgundeca.

Podlaga je čista riparija portalis in rupestris montikola. Vrste so popolnoma zanesljive in čiste, nepomešane, ker sem dobil cepice iz sloveče vinarske šole na Tirolskem.

Cene: Enoletne cepljenke à 10 gld. 100 komadov

Dvoletne " à 12 " 100 "

Ob enem z naročitvijo naj se mi blagovoli vpslati 25% are. Kdor naroči toraj za 10 gld. trt, vpslati mora 2 gld. 50 kr. are. Na naročitev brez are se pri osebah meni nepoznanih, ne bo oziralo. Priporočam se sl. občinstvu, da me blagovoli v tem za občeni blagor prekoristnem podjetju po možnosti podpirati. — Vsi, ki so lansko leto trte od mene naročili, jih ne morejo prehovati, kajti od 1000 komadov je komaj 1 izostala in vse dobro vspevajo, da, mnoge so celó sad nastavile.

Spomladi naročenim trtam se cena zviša za 5%. Embalaža se bo zaračunala po lastni ceni. Prevažanje do kolodvora se ne bo zaračunalo.

Dr. T. Romih,

(62—2)

mešč. učitelj v Krškem (Dolenjsko).

Razglas.

Deželni odbor oddajal bo meseca oktobra t. l. bike plemenjake Pincgavske in tudi sive pasme in sicer v prvi vrsti občinam in še le, če bi se teh ne oglasilo zadostno število, tudi posameznim živinorejcem.

Prošnje za biki pošljejo naj se

do 15. oktobra t. l.

deželnemu odboru kranjskemu v Ljubljani. Vsaki prošnji pa se mora priložiti znesek 10 gld., kateri zapade, če prosilec noče prevzeti odkazanega mu bika.

Pogoji, pod katerimi se bodo biki oddajali, so sledeči: (66-1)

1.) Bik se mora pravočasno prevzeti na oni postaji, katero bo deželni odbor določil;

2.) pri prevzetju bika mora se plačati za bika polovica nakupnih stroškov;

3.) prejemnik bika se ima zavezati, da ga bo imel dve leti za pleme in da povrne po 5 gld. za vsak mesec, če bi ga iz kakršnega koli vzroka, vedno pa z dovoljenjem deželnega odbora, pred pretekom dveh let prodal. Nasproti pa bode deželni odbor dovolil nagrade 20 gld., če se bo bik rabil najmanj 4 mesece čez dve leti za pleme; za vsaki nadaljni mesec pa po 5 gld.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 6. septembra 1899.

JOSIP LEUZ

trgovec

(16 8)

v Ljubljani, Reselnova cesta

kupuje in prodaja vsakovrstni semenski krompir; za seme ima v zalogi: zgodnji češki rožnik, češki onejidovec, beli okrogli češki krompir itd., nadalje izvrstno jedilno čebulo, čebulček, suhe gobe, semenski oves, ajdo itd. itd.

Usojam si slav. občinstvu naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Posiljate v omotih po 5 kg oddajam po pošti, one od 30 kg naprej pa po železnici s povzetjem.

Take posiljate se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg. krčmarjem, družinam in onim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje itd. — Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago in po nizki ceni. — Cenike dopuščem radovoljno in brezplačno. — Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blago po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence. — Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan,

(42-8)

Trst, ulica S. Francesco št. 6.

Najboljši prašek za živino

je Barthelovo kladno apno; ono prepreči li-zavost in glodanje lesa, prepreči mehčanje kosti, prepreči hujšanje, naredi živino ješčo, okrepi prebavljanje, pomnoži mleko ter jajca, naredi živino močnejšo in tvori trdo meso. (4-12)

Za vsako žival neobhodno potrebno. — Popisi zastonj. — Pošiljate po 5 kg. kot poskus za 1 gld.

Dalje je v zalogi maža za vozove (Sparwagenfett), vasetin, olje za stroje itd. po nizki ceni.

Miha Barthel in drug,

Dunaj X. Keplergasse št. 20.

KATHREINER-

Kneippova

sladna kava

Stara mamica, si meni!

Za tola sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša kava, ki jo pijača v stotisočih redovinah.

F. P. VIDIC & drug.

Ljubljana, Prešernove ulice

priporočajo po najnižji ceni pripoznano najboljše kakovosti: zarezano strešno opeko (Strangfalz-ziegel) rudečo in črno; nadalje

zidarsko opeko;

Romancement, lastnega izdelka iz tovarne v Šmarci pri Kamniku; dovški Portland cement; vsakovrstne peči v raznovrstnih barvah in oblikah; šamotni in cementni tlak; cevi iz kamenine za stranišča in vodovode; ognjetrodna opeko, ter vse v stavbarsko stroko spadajoče predmete. (34-12)